

VADAS JENŐ

SZÜLETÉSÉNEK 125. ÉVFORDULÓJA

Mi erdészek abban különbözünk más szakterületek művelőitől, hogy elődeink munkájának gyümölcsét aratjuk, saját munkánkért viszont utódaink dicsérnek, vagy kárhóztatnak majd bennünket. Ez a generációs egymásrautaltság tette számunkra kötelezővé a hagyományok ápolását, az elődök tiszteletét, munkájuk megbecsülését. Ma a nagy elődök sorából is kiemelkedő Vadas Jenőre emlékezünk születésének 125. és halálának 60. évfordulója alkalmából.

Vadas Jenő 1857-ben Lillafüred-Hámorban született. Ebben a festői tájban alakult ki érdeklődése a természet és az erdők iránt. Nagy hatással volt rá nagybátyja, Hermann Ottó, aki — mint Vadas írta — „beleoltotta a nagy Termesztet iránti szeretetet és megtanította annak könyvéből olvasni”.

Ilyen indíttatással iratkozott be 1874-ben a selmecebányai Erdőmérnöki Főiskolára, ahol 1880-ban tett államvizsgát. Néhány éves erdőgazdasági és minisztériumi szolgálat után, 1885-ben az újonnan létesített vadászzerdei Erdőéri Szakiskola igazgató tanára lett. Az itt töltött évek alatt ezt az intézményt olyan szintre fejlesztette, hogy hallgatóiból az ország legkiválóbb erdészei kerültek ki. 1891-től egészen haláláig a selmecebányai Bányászati és Erdészeti Akadémia népszerű professzora volt. A magyar erdőművelés megalapozásával elévülhetetlen érdemeket szerzett. Életcéljának azonban az erdészeti kutatás megszervezését és fejlesztését tekintette. Kiváló érzékkel felismerte, hogy színvonalas szakmai felsőoktatás csak fejlett kutatásra támaszkodva valósítható meg.

A szervezett erdészeti kutatás megteremtéséről az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése már 1874-ben határozatot hozott. Az ügy legfőbb harcosa Vadas volt, akinek fáradozásait végre 1897-ben siker koronázta. A Selmebányán létrehozott Központi Kísérleti Állomásnak az első világháború végéig a vezetője volt.

A kutatás főfeladatának a hegy- és dombvidéki erdőgazdálkodás fejlesztésének megalapozását tekintette. Ezzel egyidőben megkezdte annak a megfigyelő, adatgyűjtő és kísérleti hálózatnak a kiépítését is, mely lehetővé tette az alapkutatások fejlesztését. A kutatási eredmények publikálására 1899-ben megalapította és 1918-ig szerkesztette az „Erdészeti kísérletek” című szakfolyóiratot. Vezetésével a kutatók behálózták kísérleteikkel a Trianon előtti ország egész területét. Munkájukkal megalapozták a magyar erdészeti kísérletügy helyét a nemzetközi tudományos életben is. A selmebányai központi kísérleti állomás 1903-ban belépett az Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetségébe (IUFRO). Vadas nemzetközi tekintélyét fémjelzi, hogy 1910-ben a IUFRO elnökévé választották.

Széleskörű szakirodalmat hagyott hátra, melyből a legjelentősebb az „Erdőműveléstan” (1898) és „Az akácfa monográfiája” (1911). Vadas akácmonográfiáját fél évszázaddal később követte a második, mely már világszínvonalat jelentő eredményeket foglalt össze.

Halálával az erdészársadalom nagy embert veszített. Szellemi öröksége viszont megalapozta mai eredményeinket is. Hatott a szomszéd államok erdészeti kutatására is. A Zvoleni szlovák Erdőgazdasági Kutató Intézet is a selmebányai kísérleti állomást tekinti anyaintézetének. De hatással van ezen államok erdészetére az ott élő magyar erdész-szakembereken keresztül a mai kutatásunk is.

Az ország erdősültsége a felszabadulás óta 12⁰/₀-ról 17⁰/₀-ra, az évente ki-termelhető fatömeg 3 millió m³-ről 8 millió m³-re nőtt. Javult az erdők minősége, gépesítettük a fatermesztést és fakitermelést. Trianon óta először van annyi fánk, hogy problémát okoz a hasznosítása. Előterbe került a többcélú erdőhasznosítás, a jóléti erdőgazdálkodás, mely egyre szélesebb körben igyekszik az erdőket a mai fejlett társadalom szolgálatába állítani. Mindezekben az eredményekben az erdészeti kutatásnak alapvető szerepe volt, és a mai kutatásokkal kell megalapoznunk a jövő erdészetét is. Éljenjáró kutatás nélkül az erdészet nem tud megfelelni a jövő elvárásoknak.

Vadas Jenő életével és munkásságával példát mutatott számunkra szakmaszeretetből, kutatói és oktatói elhivatottságból, valamint emberi magatartásból egyaránt. Mi utódok ezért nem csak nagy elődünket, munkánk megalapozóját, hanem példaképünket is tiszteljük benne. Ezt a tiszteletünket igyekeztünk kifejezni a róla elnevezett emlékplakettel is, melyet a magyar erdőgazdálkodás és faipar fejlesztését elősegítő, kiemelkedő tudományos tevékenység erkölcsi elismerésére 1970-ben alapított a mezőgazdasági miniszter az MTA elnökének egyetértésével.

Vadas Jenő emlékét őrizzük, az ő szellemében dolgozunk tovább az egyetemen, az ERTI-ben és a gyakorlati erdőgazdálkodásban. Hálánk kifejezéséül helyezem el mély tisztelettel az emlékezés koszorúját szobránál születésének 125. és halálának 60., valamint a szervezett hazai erdészeti kutatás megalapításának 85. évfordulója alkalmából.

Keresztesi Béla